

- Saksnr:** 2021/2
- Møte:** 19. møte i Rådgivende utvalg
- Tid:** Onsdag 03. februar 2021, kl. 10:00 – 12:00
- Sted:** Teams
- Deltakere:** Barneombudet v/ Camilla Kayed,
Eldreombudet v/Bente Lund Jacobsen,
Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) v/ Guri Gabrielsen,
Sivilombudsmannen v/ Helen Håkonsholm,
Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg v/ Else Leona McClimans,
Amnesty International Norge (AI) v/ Jon Peder Egenæs,
Den norske Helsingforskomité v/ Gunnar Ekeløve-Slydal,
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon v/ Live Kroknes Berg,
Norsk organisasjon for asylsøkere v/ Pål Nesse,
Siri Gloppen, professor ved Institutt for sammenlignende politikk, UiB,
Anne Hellum, professor ved Institutt for offentlig rett, UiO,
Kristine Labba, førsteamanuensis ved Juridisk fakultet, UiT.
- Fra NIM:**
Direktør Adele Matheson Mestad, assisterende direktør Gro Nystuen,
seniorrådgivere Kristin Høgdahl, Thomas Berge, Kirsten Kolstad Kvalø og Ilia
Utmelidze, kontorsjef Birgitte Bøgh-Olsen, kommunikasjonsrådgiver Magnus
Eide, praktikant Vilde Aggvin.
- Forfall:** Frode Elgesem, lagdommer og leder for OECD kontaktpunkt,
Ervin Kohn, forstander Mosaisk trossamfunn og nestleder Antirasistisk senter,
Navjot Sandhu, leder Minotenk.
- Referent:** Vilde Aggvin

1. Velkommen og orienteringer

Direktør Adele Matheson Mestad ønsket velkommen og ga en kort oppsummering av NIMs arbeid den siste tiden:

- Ny rapport om barnevernet og hvorfor Norge dømmes i EMD er tilgjengelig [her](#), lanseres bl.a. gjennom podcast og foredrag for BFD, Bufdir og Bufetat.
- Ny satsing på undervisningsopplegg, særlig på ungdoms- og videregående skoler, bl.a. gjennom arbeid tilknyttet YouTube-videoer.
- Rapport om diskrimineringsvernet og hatefulle ytringer ifølge CERD og EMK.
- Kartlegging av funksjonshemmedes ytringsfrihet gjennom kvalitative undersøkelser og rettslig gjennomgang.
- Spørreundersøkelse for å kartlegge befolkningens holdninger til samer og nasjonale minoriteter er under utarbeidelse, et område hvor det mangler relevant statistikk, se NIMs rapport om samisk statistikk tilgjengelig [her](#).
- Kommunenes gjennomføring av menneskerettighetene. Spørreundersøkelse fortsatt under bearbeidelse før snarlig utsendelse. Målet er å kartlegge hvordan det jobbes med særlig med barnevern, offentlig ansattes ytringsfrihet, og eldre i helse- og omsorgssektoren.
- Årsmelding 2020 i siste fase. Bedre diskusjon enn tidligere i Stortingsdebatten om NIMs årsmelding 2019 med prioritet til fire tema. Debatten tilgjengelig [her](#).

2. Korona-situasjonen – status, utfordringer i fokus

Kirsten v/NIM fremhevet at NIM under hele pandemien har fulgt koronasituasjonens innvirkning på menneskerettighetssituasjonen. I november publiserte NIM rapporten «Ivaretagelsen av menneskerettighetene ved håndteringen av utbruddet av covid-19» til koronakommisjonen. Rapporten er tilgjengelig [her](#) og er et nyttig verktøy i korona-arbeidet. Videre har NIM avgitt høringsvar til en rekke koronahøringer, avgrenset til de mest sentrale og menneskerettslig relevante sakene.

NIM har også sendt flere brev, blant annet til barne- og familieministeren og kunnskapsministeren om involvering av barn og unge under pandemien, og har hatt møter med bl.a. helseministeren, barne- og familieministeren og Folkehelseinstituttet.

Innspill fra RU om særlige utfordringer og særlige sårbare grupper som hittil ikke er synliggjort eller ivaretatt tilstrekkelig

- Regjeringen har ikke greid å nå frem med informasjon vedrørende korona til hele befolkningen. *LDO* har vært skarp i sin kritikk av regjeringen. Flere anbefalinger fra helsegruppen har ikke blitt iverksatt (til tross for stor medieoppmerksomhet). Regjeringen har innført bruk av tolker på pressekonferanser.
- *Anne Helleum*: Spørsmål om yrkesskadeerstatning og likhetsprinsipp. Helsearbeidere har fått et nokså godt vern, mens renholdsarbeidere, butikkarbeidere mv. er dårligere stilt. Konsekvensene bør løftes frem i større grad.
- *NOAS*: Arbeider med en flytningssak hvor vedkommende ble permittert og fikk avslag på sosialytelser.
- *Kristina Labba*: Spørsmålet om hvordan Korona påvirker det samiske samfunnet har fått lite offentlig oppmerksomhet. Samerådet har problematisert dette bl.a. gjennom [denne](#) artikkelen.
- *Barneombudet*: Mangler tall på situasjonen for barn med funksjonsnedsettelse under Korona-pandemien. Samarbeid med LDO, plan om å skrive et brev til myndighetene. Også en bekymring at flere barn kommer til å befinne seg i fattige familier som følge av pandemien.

- *Amnesty*: Fokus på vaksinefordelingen. Kolleger i andre land peker på diskriminering mellom grupper, en problemstilling som forventes å få mer oppmerksomhet også i Nore fremover. Klinikken for papirløse har en plan for systematisk testing og vaksiner. Fremtidsperspektivet også relevant: Bekymring for et skille mellom vaksinerte og ikke-vaksinerte som grunnlag for mulig diskriminering.
- Barneombudet har fått mange henvendelser fra publikum om at pårørende til syke barn skal prioriteres i vaksinekøen.
- *FFO*: Vanskelig å gå inn i vaksineprioritering. Pårørende tar kontakt om at barnet er sykt/isolert som følge av fare for smitte, og derfor bør være en prioritert gruppe for vaksiner. Ny undersøkelse fra FFO om funksjonshemmede og kronisk sykes forhold under covid, link [her](#).
- *Siri*: Prioriteringsdiskusjonen blir påvirket hvis vaksinene viser seg å beskytte mot videre smitte, som det tilsynelatende ser ut til etter foreløpige funn fra Israel. Er det beredskap på dette?

Innspill fra RU om forholdsmessighetsvurderinger i høringer e.l.

- Enighet i RU om at det er utfordrende å foreta konkrete forholdsmessighetsvurderinger da høringene ofte er brede og svært omfattende, og dermed forutsetter at regelverket utvikles videre.
- *LDO* går så tett inn i forholdsmessighetsvurderingene som de har grunnlag for, men ofte er andre fagekspertene på området bedre egnet.
- *Sivilombudsmannen*: Forholdsmessighetsvurderingene vanskelig å gå inn i ved klagesaker. Forebyggingsenheten arbeider i større grad med dette. Har bl.a. utgitt rapport om innsattes forhold i fengsel under Covid19. Har ønsket å fokusere på mennesker i sykehjem og de med psykisk utviklingshemming under corona, men må avvente da besøk vanskelig kan gjennomføres på en trygg måte. Diskuterer hvor fokuset skal rettes den kommende perioden.
- *Kristina Labba*: Samrådet har sett på hvordan innreiserestriksjonene påvirker det samiske samfunnet, f.eks. samiske småbarnsfamilier der en del av familiens medlemmer grunnet arbeid bor i ett land (f.eks. Norge) og resten av familien bor i et annet land (f.eks. Sverige). I visse områder er smitten mindre, og inngrepet fremstår uforholdsmessig.
- *Barneombudet* arbeider med den nye forskriften fra kunnskapsdepartementet som gjør det mulig for skoler å organisere hjemmeundervisning på gult nivå av hensyn til den samlede læringskurven til barn og unge.

3. Evalueringsrapport

Stortingets eksterne evaluering av NIM er tilgjengelig [her](#). Oppsummeringskapittelet gir en dekkende redegjørelse. Gjennomgående gode tilbakemeldinger, men utviklingspotensial.

Innspill fra RU vedrørende funn og anbefalinger i evalueringsrapporten:

- Flere gratulerte NIM med en svært positiv evaluering.

Innspill om at NIM må bli bedre kjent

- Stortingets kjennskap er viktig, trenger NIMs kompetanse.
- Usikkert om det er behov for at NIM når bredt ut til «alle».
- Det er verdifullt for flere RU-medlemmer at NIM er en tung faginstans som først og fremst gjennomgår menneskerettslige problemstillinger på en grundig måte.

Er NIM for juridisk? Er NIM bredt nok sammensatt?

- Ønskelig med mer samfunnsvitenskapelig kompetanse i NIM. Bør videreutvikle systematisk kobling til universitetene i bred forstand, både juss og samfunnsfag.
- Samtidig er det nødvendig med tung juridisk kompetanse, bør være hovedtyngden.

- Viktig å være gode på fakta-innhenting, spesielt viktig for utsatte grupper.
- RU har begrenset regional og etnisk representasjon.
- Forslag om et årlig arrangement som favner bredt, en årlig møteplass for å komme systematisk i kontakt med et større spekter av organisasjoner. Konkret forslag fra *Helsingforskomiteen/NGO-forum*: markere midtveis i UPR-perioden og anbefalinger fra 2019.

Avveiningen statsvennlig/aktivistisk

- Enighet om at NIM må være en faglig sterk aktør med legitimitet.
- Flere mente at NIM balanserer godt og ikke er for statsvennlig.

Annet

- Reaktive vs. planlagte aktiviteter: Viktig med reaktiv tilnærming til menneskerettighetsproblematikk i Norge. Korona-pandemien har vist oss hvor viktig det er med slik reaktiv kapasitet.
- Årsmelding, for bred eller snever: En god prioritering å sette søkelys på 4-6 anbefalinger årlig. Neppe fruktbart å gjennomgå alle de menneskerettslige utfordringene vi står overfor. Gjør arbeidet lettere tilgjengelig, og dermed lettere å få oppmerksomhet og gjennomslag hos politikerne.

4. Internasjonal rapportering, oppfølging av anbefalinger og rapporteringsoversikt

Det var kort møtetid igjen så diskusjon og innspill ble utsatt til neste RU-møte.

Kristin v/NIM orienterte kort om fire hovedpunkter angående arbeidet med oppfølging av internasjonale anbefalinger 2017-2020:

- NIM følger opp den tematiske sammenstilling av internasjonale anbefalinger, «Compilation» som er tilgjengelig [her](#), etter lanseringsseminaret i november 2020.
- Departementene har avklart for alle konvensjoner (bortsett fra BK) hvilke departementer som har ansvar for de ulike anbefalingene. Oversiktene er tilgjengelige her: SP, ØSK, CAT, CEDAW, CERD og CRPD (avventer CRC).
- Neste trinn 1: Se konkrete tiltak i den løpende politikken i sammenheng med de ulike anbefalingene. Første møte avholdt med kulturdepartementet. Enighet om å identifisere et pilotprosjekt for dette arbeidet.
- Neste trinn 2: Utforske hvordan dialogen mellom stat og det sivile samfunn kan finne en form som er meningsfylt og nyttig for alle parter. Et første møte med tre av fire koordinerende departementer er avholdt. Neste skritt er et bredt anlagt møte med ulike aktører i det sivile samfunn.

Internasjonal rapportering 2020-2025: Det ble orientert om at NIM nylig har avgitt innspill til komiteen for Torturkonvensjonen (CAT) i forkant av Norges rapportering senere i år (se tilsendt oversikt). Det samme har Sivilombudsmannens forebyggingsenhet og NGO-forum gjort.

Adele takket for et godt møte og nyttige innspill.

Møteslutt 12.00